

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه‌ی علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران
مدرسه علمیه ولی عصر (عج) شهرستان گرمی

عنوان تحقیق :

سبک زندگی ایرانی و کاستی‌های آن از نظر اسلام

نام گروه :

اسراء

استاد راهنما:

حمیده علیزاده

اعضای گروه :

سمیه زارعی _ سکینه فرزانه _ فریبا نوجوان

پاییز ۹۲

چکیده

هر مکتب و مذهبی، سبک زندگی برای بشریت ارائه می‌دهد و مدعی است، جامعه مطلوب و زندگی سالم در نتیجه پیروی از روش زندگی است که آنان ارائه می‌نمایند. حقیقت این است وقتی سخن از سبک زندگی اسلامی و حیات طیبه به میان می‌آید، دو امر به ذهن تداعی می‌کند. به دیگر سخن گزاره حاکی از سبک زندگی اسلامی و حیات طیبه، متضمن دو گزاره دیگر هم هست: الف) وضع موجود جوامع بشری دچار آسیب‌ها و آفت زده سبک زندگی غیر اسلامی است. ب) چیستی و چگونگی سبک زندگی اسلامی و حیات طیبه و دیگری امکان حصول به این سبک زندگی است. در این پژوهش تلاش شده است در راستای رسیدن به سبک زندگی اسلامی، حیات طیبه از منظر قرآن مورد بررسی قرار گیرد.

یافته‌ها حاکی از آن است که ایمان و عمل صالح، ملاک و معیار اساسی سبک زندگی اسلامی و دستیابی به حیات طیبه است. حیات طیبه و لقای پروردگار، هر دو، با ایمان و عمل صالح به دست می‌آید. از آن جهت که «حیات» سبب حس و حرکت در همه موجودات است، «حیات طیبه» نیز سبب شهود حق تعالی و سیر در تجلیات انوار الهی و سبک زندگی جدید نورانی برای آدمی می‌گردد.

فهرست مطالب

۲.....	مقدمه.....
۲.....	تبیین موضوع
۳.....	تعریف سبک زندگی
۳.....	اهداف.....
۴.....	ضرورت و پیشینه.....
۴.....	کلمات کلیدی.....
۶.....	تعریف سبک زندگی.....
۶.....	واژه شناسی
۷.....	مفهوم شناسی.....
۸.....	ویژگی سبک زندگی
۹.....	وضعیت سبک زندگی ایرانی اسلامی.....
۱۰.....	چرا سبک زندگی.....
۱۱.....	تحلیل علل افزایش طلاق از دیدگاه اسلام.....
۱۳.....	نگاه تفاوت اسلام و غرب به سبک زندگی.....
۱۳.....	دیدگاه لیبرالیسم و اسلام در اهمیت دادن به سبک زندگی.....
۱۴.....	سبک زندگی از منظر جامعه شناسان.....
۱۴.....	سبک زندگی غربی با تقابل با مولفه های هویت ایرانی.....
۱۶.....	تبعات سبک زندگی غربی بر هویت ملی.....

۱۷.....	امتیازات سبک زندگی اسلامی
۱۸.....	مبانی اداب و سبک زندگی.....
۲۱.....	رابطه سبک زندگی و دستورات اسلام.....
۲۱.....	ارائه الگوی سبک زندگی برپایه مبانی اسلام.....
۲۲.....	عصاره سبک زندگی اسلامی حیات طیبه هست.....
۲۹.....	ملاحظات پیرامون سبک زندگی ایرانی اسلامی.....
۲۹.....	آسیب شناسی سبک زندگی کنونی ما.....
۳۰.....	وضعیت سبک زندگی ایرانی اسلامی.....
۳۱.....	پیامدهای سبک زندگی.....
۳۳.....	تحول در سبک زندگی.....
۳۴.....	عوامل ایجاد سبک زندگی.....
۳۵.....	تغییر سبک زندگی یک انسان مومن چگونه رقم می خورد.....
۳۵.....	آیا ظاهر در سبک زندگی مهم است یا باطن.....
۳۶.....	مصرف گرایی و تبدیل زندگی اسلام به جهنم.....
۳۶.....	کارکردهای رسانه ای در نیاز به مصرف بیشتر.....
۳۶.....	رویکرد تجویز محور.....
۳۷.....	فعالیت های رسانه ای برای مصرف بیشتر.....
۳۸.....	اثرات مصرف گرایی بر جامعه.....
۳۹.....	سبک زندگی و هویت.....
۴۰.....	تعریف هویت

انسانیت می رساند، قرآن و معارف وحی است و اگر فرد یا قومی قرآن را مهجور کند و از معارف وحی دوری گزیند، عاقبتی جز حیوانیت و حتی پست تر از حیوان شدن نخواهند داشت.

تنها هدف حیوان تأمین قلمرو حیوانیت اوست و با رعایت صلاح ملت و مملکت یا بهره مندی از مصلحت عقلی و فرا حسی، خیالی و وهمی کاری ندارد، در حالی که انسان قرآنی در پرتو معارف و حیانی، سخنان و کارهای بین، روشن و هدفمند دارد.

تعریف آیت الله جوادی آملی از انسان قرآنی که در آن نوع تعارض با انسان مسخ شده در فرهنگ غرب دیده می شود، به ویژگی هایی از انسان اشاره می کند که بر نام انسان از افرادی که زندگی در پرتو قرآن را انتخاب نکرده اند، قلم می کشد. به صراحت ایشان نوع سبک زندگی غربی که به تأمین قلمرو حیوانیت می پردازد را سبکی شرافتمندانه و قابل دفاع نمی دانند. بر اساس نظریه تفسیر انسان به انسان، تفاوت های «انسان در سبک زندگی غربی» و «انسان قرآنی» در جدول (یک) ذیل آمده است.

از این نگاه مشخص می شود که انسان قرآنی با سبک زندگی که غرب برای انسان تعریف می کند، دارای شکافی بس عظیم است که نه تنها تکنولوژی های جدید نمی توانند آن شکاف را بپوشانند، بلکه ادیان ساختگی و کالاهای مصرفی هر لحظه ابعاد این شکاف و جدایی انسان قرآنی از سبک زندگی را افزایش می دهند.

ج: زندگی اسلامی و عزت نفس

در سبک زندگی، عزت نفس از طریق کالا و مصرف به فرد منتقل می شود، اما در نظام اعتقادی و تربیتی اسلامی «ارزشمند بودن انسان» مورد تأکید قرار گرفته و نفس انسانی بدون توسل به هیچ کالا و شیئی ارزشمند و قابل احترام معرفی شده است و لباس، مقام و نژاد هیچ کدام بر عزت نفس، انسان اثرگذار نیستند. اینکه خداوند روح با شرافتی را در انسان دمید^۱ و او را خلیفه خود در زمین قرار داد.^۲ و اسرار آفرینش را که به هیچ یک از ملائکه نگفته بود به او آموخت.^۳ و ملائکه را به سجده کردن بر او واداشت.^۴ و به او کرامت و فضیلتی بخشید که به دیگران نبخشیده بود.^۵ و موجودات را به تسخیر او در آورد و همه چیز را برای او آفرید، همه و همه از ارزشمندی و حرمت نفس انسانی در دیدگاه اسلام حکایت دارد تا به آنجا که از دیدگاه قرآن کریم، حرمت شکنی یک انسان بی گناه به منزله حرمت شکنی تمام انسان ها است.^۶

افزون بر این دیدگاه اسلام در منابع متعدد اسلامی به ضرورت توجه به ارزشمندی خود و دیگران و لزوم شناخت و شکوفایی استعداد های خود و نیز توجه به احترام خود و دیگران تأکید شده است. در احکام فردی و اجتماعی و توصیه های اخلاقی و معاشرتی اسلام، عزت و کرامت انسانی محوریت دارد و همه جا سخن از احترام به شخصیت، آبرو و حرمت انسان است؛ بر همین اساس سیره عملی و رفتاری رهبران دینی از پیامبر گرامی اسلام و ائمه معصومین (علیهم السلام) تا عالمان و فقیهان و حتی مومنان و مسلمانان آگاه و متعهد برپایه اصل عزت و کرامت انسان بوده است.

^۱ - حجر ۹۲، ص ۲۷.

^۲ - بقره ۰۳.

^۳ - همان ۱۳.

^۴ - همان ۴۳.

^۵ - اسراء ۰۷۱.

^۶ - مائده ۲۳.

نتیجه گیری

از آنجا که موضوع سبک زندگی اسلامی و نیز قانونمند کردن آن برای همه بشریت، آن گونه که شایسته این مهم باشد، چندان مورد توجه قرار نگرفته است، پژوهش در حیات طیبه که یک اصطلاح قرآنی است و بررسی ویژگی‌های زندگی مرتبط با آن می‌تواند ما را به سبک زندگی مورد قبول اسلام رهنمون سازد.

منابع و ماخذ

۱. قرآن کریم
۲. قمی، ابوالحسن علی بن ابراهیم، تفسیر قمی
۳. آلوسی بغدادی، شهاب الدین سید محمود، روح المعانی فی التفسیر القرآن
۴. جوادی آملی، عبدالله، دیدگاه علامه در باب ولایت الهی، مجله میراث، جاویدان، شماره ۲، سال ۱۳۶۹، ۲، ص ۹۵
۵. دشتی، محمد، ترجمه نهج البلاغه، قم، انتشارات پارسیان، چاپ ۲، ۱۳۷۹
۶. تفسیر فخر رازی
۷. طباطبایی، سید محمد حسین، المیزان فی التفسیر القرآن، بیروت، موسسه الاعلمی للمطبوعات، ۱۴۱۷
۸. طباطبایی، سید محمد حسین، رساله الولایه، ضمیمه کتاب طریق عرفان، ترجمه ولایه الرساله، ترجمه صادق حسین زاده، قم، نشر بخشایش، ۱۳۸۱
۹. جوادی آملی، عبدالله، فطرت در قرآن، قم، اسراء، ۱۳۷۹
۱۰. کلینی، محمبن یعقوب، اصول کافی، شرح و ترجمه سید جواد مصطفوی، قم، انتشارات علمیه اسلامیة، ۱۳۷۵
۱۱. www.wikipedia.15/5/90
۱۲. میریام و بستر، merrian-websters collegiate Dictionary، ص ۶۷۲
۱۳. آکسفورد ادونس - دیکشنری، oxford Advanced learners Dictionary of current English، ص ۷۴۳
۱۴. فیست جی و گریگوری جی فیست، نظریه‌های شخصیت، ص ۹۷
۱۵. ناهید خوشنویس، رسانه و سبک زندگی، ماهنامه روابط عمومی ایران، ۷۳ (۱۳۸۹): ۱۰
۱۶. رسول ربانی و یاسر رستگار، سبک زندگی و فرهنگ مصرفی، مجله مهندسی فرهنگی، ۲۳ و ۲۴ (۱۳۸۷)
۱۷. حسن چاوشیان و یوسف اباذری، از طبقه اجتماعی تا سبک زندگی، مجله نامه علوم اجتماعی، ۲۰ (۱۳۸۱)، ص ۲۴
۱۸. مجلسی، محمدباقر، بحارالنوار، دارالحیا و تراث العربی، بیروت، ۱۴۰۳ ه.ق
۱۹. پایگاه اطلاع رسانی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
۲۰. محمدرضا رسولی، بررسی مؤلفه‌های سبک زندگی در تبلیغات تجاری تلویزیون، مجله علوم اجتماعی، ۲۳ (۱۳۸۲)، ص ۵۴
۲۱. سایت همهمه، ۹۰/۵/۴ و pichak.net، مصطفی قاسمی پاکرو
۲۲. محمد فاضلی، مصرف و سبک زندگی، ص ۸۳

۲۳. محمد سعید مهدوی کنی، دین و سبک زندگی، ص ۷۸.
۲۴. شهناز شوشتری زاده، بررسی تأثیر آموزش رفتارهای سلامتی بر تغییر روش زندگی مبتلایان به بیماری عروق کرونر قلب مراجعه کننده به بیمارستانهای منتخب شهر اصفهان در سال ۱۳۸۲، (پایان نامه کارشناسی ارشد، اصفهان دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان، ۱۳۸۲، ص ۸۴.
۲۵. محمد کاویانی، سبک زندگی اسلامی و ابزار سنجش آن، ص ۱۶، قم، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
۲۶. پایگاه اطلاع رسانی تبیان نیوز
۲۷. noormags.mihanblog.com
۲۸. ماهنامه تخصصی ابواء.
۲۹. مجله اینترنتی سبک زندگی
۳۰. مهدی، همرازده، درآمدی بر سبک زندگی دانشجوی انقلابی، نشر پژوهشکده باقرالعلوم.
۳۱. noormags.mihanblog.com
۳۲. پایگاه اطلاع رسانی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
۳۳. محمد، عالم زاده نوری، مقاله آداب و سبک زندگی اسلامی
۳۴. حسن، رحیم پور سخنرانی در دانشگاه امیر کبیر تحت عنوان سبک زندگی
۳۵. آلوسی بغدادی، شهاب الدین سید محمود. روح المعانی فی تفسیر القرآن العظیم و السبع المثانی. دار احیاء التراث العربی، بیروت، چاپ چهارم، ۱۴۰۵ ه ق
۳۶. جوادی آملی، عبدالله. دیدگاه علامه در باب ولایت الهی. مجله میراث جاویدان، ش دوم، سال دوم، ۱۳۶۹، ص ۹۵
۳۷. مجله یاس، سال ۱۲، شماره ۱۲۷-۱۲۶، شهریور و مهر ۹۲، ص ۵
۳۸. رسول، ربانی و یاسر، رستگار، سبک زندگی و فرهنگ مصرفی، مجله مهندس فرهنگی
۳۹. ابراهیم، رزاقی، الگوی مصرف و تهاجم فرهنگی
۴۰. فصلنامه پژوهش و سنجش
۴۱. مجله جامعه شناسی ایران
۴۲. جابری، رابطه هویت، سبک زندگی و دین
۴۳. حسن، چاوشیان و، یوسف، ابادری، مقاله ازطبقه اجتماعی تاسبک زندگی.
۴۴. نورالدین، رضوی زاده، بررسی تأثیر مصرف رسانه ها در سبک زندگی، نشر پژوهشگاه فرهنگ
۴۵. مرکز پژوهشهای اسلامی صدا و سیما
۴۶. محمد، فاضلی، مصرف و سبک زندگی
۴۷. ناهید، خوشنویس، رسانه و سبک زندگی
۴۸. حمید فاضل، قانع، سبک زندگی بر اساس آموزه های اسلامی.
۴۹. اسد الله، طوسی، حماد، الجوهری الفارابی، الصحاح بیروت، التراث العربی، ج ۵، ص ۳۷۸.
۵۰. شیخ صدوق (ره)، مترجم صادق حسن زاده، ج اول، ناشر انتشارات فکر آوران، الخصال، ۱۰/۶۲۴
۵۱. سید هاشم رسولی محلاتی، غرر الحکم و درر الکلم آمدی (ره)، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۶۸۴
۵۲. کامل المختار، المختار، جامع الصغیر، ۱/۲۹۲/۱۹۱۷

۵۳. محمد باقر، محمودی، نهج السعاده، ۲۸۴/۳
۵۴. ورام، مسعود بن عیسی، تنبيه الخواطر، ناشر مکتبه الفقیه، ۲۳۴ / ۲
۵۵. علا الدین علی بن حسام، کنز العمال، ۶۰۵۸
۵۶. ابی جعفر محمد بن علی بن شهر آشوب السروی المازندرانی، المناقب لابن شهر آشوب، انتشارات ذوی القربی، تحقیق یوسف البقاعی، ۴/۶۸
۵۷. شیخ المفید، الإرشاد، الناشر سعید بن جبیر، اولی الناشر ۲۹۶/۱
۵۸. العالمه الطبرسی، مکارم الأخلاق، بیروت، هاتف، ۲۶۶۰ / ۳۴۴/۲
۵۹. بیانات مقام معظم رهبری در میان جوانان خراسان شمالی - سومین نشست اندیشه های راهبردی